

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра педагогіки та методики навчання іноземних мов

Курсова робота

з педагогіки на тему:

**«Шляхи розвитку пізнавального інтересу учнів у процесі вивчення
іноземної мови»**

студентки групи СОа 13-20
педагогічного факультету романо-
германської
та української філології,
спеціальності 014 Середня освіта,
спеціалізації 014. 021 Англійська мова і
література,
освітньої програми
Іноземні мови та літератури, методика
навчання іноземних мов і зарубіжної
літератури
(англійська мова і друга
західноєвропейська мова)
Меняйло Наталії Володимирівни
Науковий керівник –
канд. пед. наук, доцент Кудіна В. В.
Кількість балів –
Національна шкала –
Оцінка ЄКТС –

Члени комісії:

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ.....	6
1.1. Сутність пізнавального інтересу, його структура і характеристика	6
1.2. Методи розвитку пізнавального інтересу учнів.....	9
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	15
2.1. Застосування методів розвитку пізнавальних інтересів в умовах очної форми освітнього процесу.....	15
2.2. Способи реалізації методів розвитку пізнавального інтересу в умовах дистанційного навчання.....	21
ВИСНОВКИ.....	24
РЕЗЮМЕ.....	26
RESUME.....	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28

ВСТУП

Актуальність роботи. В сучасних умовах вивчення іноземної мови надзвичайно важливе для майбутньої професійної діяльності учнів та життя в цілому.

Всім відомо, що знання іноземної мови уможлиблює контакт з людьми з різних країн і культур, що в свою чергу розширює світогляд людини і розвиває толерантність і відкритість до інших суспільних поглядів. Іноземна мова також дозволяє особистості отримати можливість навчатися закордоном, де вона матиме доступ до більшості наукових робіт, статей, книг, визнаних на міжнародній науковій арені. Зі знанням іноземної мови людина має більше шансів побудувати успішну кар'єру як і в Україні, так і закордоном.

Перелічені переваги вивчення іноземної мови є безсумнівно дуже важливими і в довгостроковій перспективі будуть помічені людьми, що вивчали іноземну мову в школі. Проте, під час навчання в школі учні не схильні задумуватися про таке далеке майбутнє, а аргумент, що вивчення іноземної мови сприяє розвитку пам'яті, креативності та комунікативних навичок, не є переконливим для них.

Задля кращого майбутнього своїх учнів вчителі мають розвивати пізнавальний інтерес учнів до іноземної мови різними шляхами, що особливо складно втілити в життя в умовах дистанційного навчання. Тому дослідження та вивчення даної проблеми є важливим та актуальним для сучасної освіти.

Питання розвитку пізнавального інтересу досліджували такі педагоги як Н. Бібік, А. Сільвейстер, Дж. Гармер, Г. Ващенко, Л. Лохвицька, Й.Ф. Герберт, Бурчак С.О., Бурчак Л.В. та інші. Вони досліджували теоретичні та методологічні аспекти інтересу, його вплив на результативність навчання,

формування особистості учнів, критерії наявності інтересу та інші суттєві питання.

Об'єкт дослідження: особливості пізнавального інтересу як виду інтелектуальної діяльності учнів.

Предмет дослідження: особливості розвитку пізнавального інтересу учнів під час вивчення іноземної мови.

Мета дослідження: дати характеристику поняття «пізнавальний інтерес» і дослідити шляхи формування пізнавального інтересу до іноземної мови під час освітнього процесу.

Завдання курсової роботи:

- Розкрити поняття «пізнавальний інтерес».
- Описати особливості формування пізнавального інтересу.
- Проаналізувати теоретичні відомості про методи розвитку пізнавального інтересу.
- Охарактеризувати способи введення методів розвитку пізнавального інтересу під час аудиторного навчання.
- Висвітлити роль методів розвитку пізнавального інтересу під час дистанційного навчання.

Методи дослідження:

— **Теоретичні:**

- Аналіз наукових статей, дисертаційних досліджень, педагогічної, методичної літератури з проблеми дослідження.
- Узагальнення та систематизація отриманої інформації щодо проблеми дослідження.

Обсяг і структура курсової роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, в кожному з яких по два підрозділи, висновків та резюме українською та англійською мовами. Кількість сторінок роботи – 30.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ

1.1. Сутність пізнавального інтересу, його структура і характеристика

Найголовнішим принципом сучасної освіти є її орієнтованість на формування сприятливих умов для саморозвитку особистості, її вдосконалення, розкриття творчого потенціалу. Серед таких умов активізація пізнавального інтересу є ключовою. Сучасні педагоги вважають, що пізнавальний інтерес є одним з основних складників мотивації учнів, який не може бути недооціненим. [16, с. 7]

Пізнавальний інтерес має бути завжди в центрі уваги освітнього процесу, оскільки він є тим мотивом, що спонукає учнів старанно вчитися. Н. Бібік називає пізнавальний інтерес «синім птахом пізнання. Удалось педагогу впіймати за хвіст цього птаха – учні зачаровані, не помічають дзвоника на перерву, працюють зосереджено і результативно. І навпаки – вислизнув птах із класу – у ньому панує нудьга і бажання списати, підглянути, швидше закінчити, обійти мимо суті тему уроку.» [2; 8]

Оскільки пізнавальний інтерес сприяє активізації різних психічних процесів його сутність досліджувалась педагогами, психологами та філософами. Всі вони трактують це поняття по різному:

— «Пізнавальний інтерес – це інтерес, збуджений змістом, який викликає бажання пізнати те, що невідомо учню» – Г.Ващенко (Цит. за: В. В. Костриця. Взаємозв'язок пізнавальних інтересів з успішною навчальною діяльністю молодших школярів. Житомир. 2009. 28 с.).

— «Пізнавальний інтерес – особлива вибіркова спрямованість особистості на процес пізнання. Це взаємодія інтелекту і вольових процесів» – Л.В.Лохвицька (Цит. за: В. В. Костриця. Взаємозв'язок пізнавальних

інтересів з успішною навчальною діяльністю молодших школярів. Житомир. 2009. 28 с.).

— «Пізнавальний інтерес – вид розумової діяльності, який спонукає до навчання, котре, в свою чергу, не може обмежитися лише одними голими знаннями» – Й. Ф. Герbart (Цит. за: Н. О. Федчишин. Дидактична система Йоганна Фрідріха Герbartа та її вплив на розвиток вітчизняної освіти. Тернопіль. 2009. 251 с.).

Проте спільні риси в цих визначеннях простежуються, що дає нам змогу дати узагальнений варіант трактування поняття «пізнавальний інтерес»: Пізнавальний інтерес – це інтелектуальна діяльність особистості, спрямована на бажання пізнати невідомі для неї явища, предмети, події.

В свою чергу в пізнавального інтересу існує своя складна структура. Педагоги та психологи виділяють такі її основні складники: когнітивний, вольовий та емоційний. [14]

Когнітивний компонент – найголовніший компонент пізнавального інтересу. Цей складник вміщає в себе вже здобуті особистістю знання і вміння сприймати та аналізувати нову інформацію. Під час формування пізнавального інтересу в учнях варто звертати увагу на їхній рівень знань, оскільки інформація, яка потребує значно більше знань ніж мають учні, може призвести до відрази до навчання.

Вольовий компонент являє собою вольові якості особистості, які спонукають її створювати сприятливі умови для активізації пізнавального інтересу. До таких якостей відносять енергійність, наполегливість, цілеспрямованість, ініціативність тощо.

Емоційний компонент виражається емоціями, які провокуються пізнавальною діяльністю. Емоції є важливим аспектом життя кожної людини. Позитивні емоції особливо мотивують учнів розвиватися, тому задача

кожного вчителя також полягає в створенні приємної емоційної атмосфери на заняттях. [13, с. 198]

Формування пізнавального інтересу особистості до певного предмету проходить в декілька етапів і є тривалим процесом, що потребує певних умов. Не варто ігнорувати той факт, що швидкість та ефективність цього процесу залежить від особистісних якостей учня, його оточення та їхніх інтересів, особистого ставлення учня до вчителя, який навчає цьому предмету, та від способу викладання цього предмету в школі. В ході аналізу педагогічної літератури було виокремлено такі етапи формування пізнавального інтересу:

1. підготовка ґрунту для появи пізнавального інтересу – цей етап характеризується створенням сприятливого середовища для виникнення зацікавленості в отриманні нових знань та усуненням умов, які викликають в учня небажання вчитися;
2. формування позитивного ставлення до навчального предмету і діяльності;
3. організація діяльності, в якій формується справжній пізнавальний інтерес. [3, с. 35]

Найвагоміший внесок в дослідженні характеристик пізнавального інтересу вніс Йоганн Фрідріх Герbart. Ним було виділено дві категорії інтересу, кожна з яких складається з трьох різних видів інтересу:

- А інтерес об'єктивного пізнання – інтерес, що задовольняється під час вивчення дисциплін природничого нахилу;
- а. емпіричний інтерес – зацікавленість в навколишньому світі;
  - б. спекулятивний інтерес – зацікавленість в пізнанні речей та явищ;
  - в. естетичний інтерес – зацікавленість в «прекрасному»;

Б інтерес суб'єктивної участі – інтерес, що задовольняється під час вивчення дисциплін гуманітарного нахилу;

- г. симпатичний інтерес – зацікавленість в близьких;
- д. соціальний інтерес – зацікавленість в усіх людях;
- е. релігійний інтерес – зацікавленість в богові.

Проте варто зазначити, що Й. Ф. Гербарт вважав, що інтереси обох категорій мають розвиватися одночасно. На думку педагога так і відбувається під час вивчення іноземних мов і культурних особливостей країн, де цими мовами говорять. Вивчаючи географічні особливості певної країни учень розвиває емпіричний інтерес, а при вивченні історії країни та відомих особистостей розвивається симпатичний та соціальний інтереси. [9, с. 57]

Таким чином, пізнавальний інтерес є важливим елементом інтелектуальної діяльності людини, що впливає на успішність та розвиток особистості. Врахування структури та характеристик пізнавального інтересу є важливим чинником, на який потрібно звертати увагу при розробці ефективних методик і програм навчання.

1.2. Методи розвитку пізнавального інтересу учнів

К. Ушинський казав про те, що «не можна очікувати, щоб учень сам захопився предметом, але потрібно мати методу, яка допомагає вчителю утримувати увагу всіх своїх слухачів постійно у збудженому стані». (Цит. за: О. В. Лях., Д. В. Лях. Шляхи розвитку в учнів інтересу до вивчення іноземної мови. Молодий вчений. 2016. № 10 (37). С. 265 – 269.)

Існує безліч методів, які використовують вчителі під час освітнього процесу, для розвитку пізнавального інтересу до свого предмету. Зробивши

ретельний аналіз даної теми можна виділити пасивні та активні методи навчання. [15, с. 187]

Не зважаючи на те, що термін «пасивні методи навчання» використовується для опису методів, основу яких складає одностороння передача інформації від учителя до учня, навчальний процес не може бути повністю пасивним. Прикладом таких методів є метод створення ситуації новизни навчального матеріалу, метод опори на життєвий досвід учнів, метод емоційно-морального стимулювання, метод зацікавлення та метод емоційного сплеску та заохочення. [10, с. 338]

Метод створення новизни навчального матеріалу полягає в передачі нових знань учням таким чином, що вони відчують задоволення від розвитку свого інтелекту. При успішному створенні атмосфери захоплення від збагачення знаннями учні стають більш вмотивованими до саморозвитку, й таким чином пізнавальний інтерес теж розвивається.

Метод опори на життєвий досвід учнів передбачає пояснення вчителем певних явищ чи фактів, які учні спостерігали в своєму житті, при передачі нового матеріалу. Такий метод спонукає учнів краще пізнати явища, свідками яких вони стали особисто.

Метод емоційно-морального стимулювання виявляється, як зазначає Н. П. Волкова, у «включенні у зміст навчання моральних ситуацій, прикладів з метою викликати в учнів моральні переживання за допомогою підбору змісту матеріалу; прикладів і фактів моральності людини; художності, яскравості, емоційності викладу матеріалу». Матеріал, який викликає співпереживання в учня, найбільше провокує його на роздуми, що також приводить до розвитку пізнавального інтересу.

Метод зацікавлення сприяє створенню сприятливих умов для зацікавленості предметом. Цей метод реалізується за допомогою

використання цікавих фактів з життя відомих людей, неоднозначних гіпотез науковців і іншої інформації, що викликає позитивні емоції в учнів.

Метод емоційного сплеску та заохочення полягає в постійній емоційній підтримці учнів, яку надає вчитель певними жестами, висловлюваннями тощо. Залежно від способу заохочення учителем не завжди можна отримати позитивний результат. Проаналізувавши особливості ефективного і неефективного заохочення стає можливим виокремлення загальних характеристик неефективного заохочення. Емоційне підбадьорювання учня не принесе бажаного результату, якщо:

1. воно не здійснюється регулярно;
2. воно базується на порівнянні учня з іншими;
3. воно відбувається необґрунтовано;
4. воно базується на чинниках, що не залежать від учня.

До активних методів формування пізнавального інтересу належать такі методи навчання, при застосуванні яких учень бере активну участь в отримванні нових знань. Застосування таких методів під час освітнього процесу, крім розвитку пізнавального інтересу, призводить до розвитку критичного мислення, навичок обґрунтовування власних думок і переконань тощо. Активними методами навчання вважаються: метод пізнавальних ігор, метод створення відчуття успіху в навчанні, диспут, навчальна дискусія.

Метод пізнавальних ігор спонукає учнів краще засвоювати нову інформацію в результаті створення емоційно-сприятливої атмосфери за допомогою цікавої та інтерактивної форми відтворення нового навчального матеріалу. Під час пізнавальної гри, яка відтворює певні життєві ситуації, взаємодію між людьми тощо, активізується імпровізація, творчий потенціал учня і лідерські якості характеру. Таким чином пізнавальна гра більше зацікавлює учнів до вивчення предмету, вчитель якого застосував такий метод, спонукає учнів до розвитку своїх вмінь і поповнення знань.

Проаналізувавши навчальну літературу стало можливим виокремлення характерних ознак методу пізнавальних ігор. По-перше, основною характеристикою обговорюваного методу є чітке моделювання ситуації, яка часто відбувається в житті кожної людини, з врахуванням всіх умов. По-друге, в процесі пізнавальної гри між учасниками чітко поділені ролі, яких учні дотримуються при взаємодії з іншими учасниками протягом всієї гри. Такий аспект методу пізнавальних ігор зобов'язує кожного учня виконувати певні обов'язки, які вимагає та чи та роль. Роль у грі також визначає поведінку учня під час гри, його інтереси, природу прийняття та обґрунтування його рішень, його дії в конфліктних ситуаціях. Важливо створити позитивну атмосферу, де кожний учасник буде комфортно почуватись відіграючи свою роль. По-третє, пізнавальна гра характеризується наявністю чіткої мети, досягнення якої є стимулом для учнів знаходити компроміс і приймати правильні рішення.

Умовами ефективного проведення пізнавальної гри є:

1. високий рівень зацікавленості учнів в грі;
2. реалістичність заданої ситуації;
3. можливість імпровізації;
4. активність учнів на всіх етапах проведення гри;
5. підтримка учителя на всіх етапах проведення гри.

Пізнавальні ігри поділяються в свою чергу на ділові, рольові, інтерактивні та симуляційні.

Ділова гра – віртуальна реалізація максимально наближеної до реальності ситуації, під час якої учні розширюють свій спектр знань. Першочергово в ході такої гри формується відповідальне ставлення до самостійної підготовки до цієї гри, а також діловий стиль спілкування, який є необхідним в майбутній професійній діяльності учнів. Реалізація ділової гри проходить в чотири етапи. Першим кроком є пояснення правил гри учням,

після цього учні готуються до проведення гри (розподіляють ролі, ознайомлюються з своїми завданнями і сценарієм); потім йде саме проведення гри і завершальним етапом є обговорення гри і оцінка її результатів.

Рольова гра відрізняється від ділової гри відсутністю попереднього ретельного планування проведення гри. Такий вид пізнавальної гри спрямований на розвиток швидкого реагування учнів в екстремальній ситуації. В разі проведення рольової гри використовуються ситуації, що стимулюють формування таких якостей як ввічливість, толерантність, повага до співрозмовника тощо. Ролі між учасниками розподіляються враховуючи риси характеру та власні можливості учнів. Під час реалізації рольової гри передбачаються поділ групи на виконавців ролей та спостерігачів. У ході рефлексії після проведення гри спостерігачі найчастіше виступають коментаторами та суддями, які оцінюють успіхи «акторів».

Інтерактивна гра не передбачає собою обов'язкового розподілу ролей та поділу групи на активних учасників та глядачів. Мета інтерактивної гри досягається взаємодією всіх учнів в заданій ситуації, що не обов'язково є реалістичною, проте пов'язана з певною проблемою.

Симуляційна гра – це імітація проживання конкретних реальних ситуацій з суспільного життя. Незважаючи на те, що цей різновид пізнавальних ігор схожий на інтерактивну гру та рольову, він має свої особливості. Симуляційна гра характеризується відсутністю чіткого поділу на ролі, проте розподіл учасників на групи відбувається, і спрямована на імпровізований підхід вирішення проблеми в заданій ситуації.

Метод створення відчуття успіху в навчанні реалізується в виконанні учнями певних завдань, що пробуджують в них радість і гордість за вже здобуті ними знання та зусилля, які вони доклали для розширення горизонту своїх знань. Такі створені учнем ситуації успіху, допомагають учню

усвідомити свої інтелектуальні досягнення і мотивують до подальшого саморозвитку.

Диспут – це форма публічного обговорення соціально-гострої теми чи наукової теми, з метою обміну інформацією. Цей метод характеризується високим рівнем підготовки всіх учасників, наявністю наперед підготовлених питань і погоджених правил, поділу учасників на групи з різними поглядами, наявністю ведучого. В ході проведення диспуту кожна команда виступає зі своїми аргументами, намагаючись переконати глядачів у своїй правоті. Ця форма проведення навчальної діяльності розвиває інтерес учнів до наукової і публічної сфери життя, вміння аналізувати висловлювання інших, навчає ставитися з повагою до опонентів.

Навчальна дискусія – це форма обговорення певної теми, в ході якого всі учасники обмінюються своїми поглядами на проблему, діляться своїм досвідом. Дискусія має менш формальний характер і найчастіше виникає стихійно, без попередньої підготовки. В учасників дискусії немає мети, переконати в свої правоті співрозмовників, вони можуть мати схожі погляди на проблему і доповнювати одне одного.

Отже, існує безліч методів стимулювання розвитку пізнавального інтересу, впровадження яких позитивно вплине на результати навчальної діяльності учнів. Цікава форма викладення матеріалу, його обговорення та створення емоційно-позитивної атмосфери значно підвищить пізнавальний інтерес учнів, що призводить до загального інтелектуального розвитку особистості.

РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

2.1. Застосування методів розвитку пізнавальних інтересів в умовах очної форми освітнього процесу

В попередньому розділі було розглянуто теоретичні основи поняття пізнавального процесу та методів його розвитку, що дає нам можливість проаналізувати певні способи реалізації згаданих методів на уроках іноземної мови.

Спершу розглянемо приклади використання пасивних методів навчання з метою розвитку пізнавального інтересу на уроках іноземної мови.

Опираючись на власний досвід, можна виділити, що найпопулярнішим способом реалізації методу створення новизни навчального матеріалу є використання мультимедійних технологій під час уроків. Наприклад, перегляд уривків серіалів чи фільмів мовою оригіналу часто використовується вчителями для розширення словникового запасу учнів та для формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Такий прийом також дозволяє учням поглибити свої знання про менталітет носіїв мови, яка вивчається, а також збільшує їх мотивацію до навчання через ненапружений і захопливий формат навчання.

Метод опори на життєвий досвід зазвичай реалізується вчителями іноземних мов у виборі навчально-методичних комплексів, в яких матеріал подається в контексті життєвих ситуацій, зрозумілих кожному учневі. Наприклад, тема «Family», яка використана в переважній кількості підручників з англійської мови, є однією з найцікавіших для учнів, оскільки дозволяє студентам застосовувати отримані знання на практиці та пов'язувати їх із своїм життєвим досвідом.

Поширений спосіб реалізації методу емоційно-морального стимулювання під час уроків іноземних мов є читання літератури або перегляд фільмів мовою оригіналу, що висвітлюють різні соціальні проблеми. Зміст обраного матеріалу може стосуватися таких тем, як дискримінація за різними ознаками, булінг, стереотипи тощо. Порушення таких актуальних тем на уроках іноземної мови має низку переваг. По-перше, така діяльність розвиває в учнів лінгвосоціокультурну компетентність. По-друге, розвиваються такі важливі людські якості, як толерантність, емпатія, тактовність тощо. По-третє, сучасні погляди вчителя продемонстровані під час обговорення обраного матеріалу викликають симпатію учнів, що також підвищує їх інтерес до предмету.

Один із прикладів реалізації методу зацікавлення на уроках іноземної мови може бути пов'язаний з використанням цікавих фактів про країну, мова якої вивчається. Наприклад, Велика Британія та її королівська родина, одна з найпопулярніших тем уроків англійської мови, можуть підвищити інтерес учнів до культурного та історичного контексту країни, мова якої вивчається, і стимулювати бажання вивчати англійську мову.

Метод емоційного сплеску та захоплення є одним з методів, який використовується вчителями для створення атмосфери довіри і позитивного спілкування на уроках іноземної мови. Використовуючи цей метод задля емоційної підтримки учнів вчитель може використовувати такі жести, як посмішка, кивок голови, знаки доброзичливості тощо. Також вчитель може використовувати різні висловлювання, щоб похвалити учнів: «Good!», «That's incredible», «You're right» тощо – на уроці англійської мови; «Super!», «Toll!», «Klasse!» - під час уроку німецької мови. Такі вербальні і невербальні засоби спілкування підтримують гарний настрій учнів, що з часом призведе до того, що уроки іноземної мови підсвідомо асоціюватимуться з позитивними емоціями. Таким чином, учні будуть більше зацікавленими і вмотивованими вивчати іноземну мову.

Як вже було зазначено в попередньому розділі до активних методів навчання входять метод пізнавальних ігор, метод створення відчуття успіху в навчанні, диспут та дискусія.

Існує безліч шляхів реалізації методу пізнавальних ігор під час уроків іноземної мови в умовах очної форми навчання. Наприклад, проаналізуємо ділову гру «Політичні кампанії», авторкою якої є С. Тейлор. Суть цієї гри полягає в тому, що учні, поділені на 3-4 «політичні партії», повинні в групах підготувати «програму партії» і обрати представника, що презентує вигадану програму решті класу. Зразки обіцянок справжніх політичних партій написані іноземною мовою, що будуть служити вербальною опорою для учнів, мають бути висвітленими на дошці. Після того, як «речник» групи виступить, їх опоненти можуть задавати питання до всіх учасників цієї «політичної партії». Після презентації всіх груп відбувається таємне голосування. В кінці гри підраховуються голоси виборців і підбиваються підсумки гри. Варто поцікавитися в учнів, чи сподобалась їм гра, що було найцікавішим для них і що нового вони дізнались. [16, с.64]

Гра «Політичні кампанії» - досить ефективний метод підвищення пізнавального інтересу учнів до іноземної мови. Гра дає можливість учням наочно побачити, яким чином можна використовувати мовні засоби для переконання та впливу на аудиторію. Вона також дозволяє учням працювати в групах та розвивати навички співпраці, аналізу та організації інформації, вибіркової уваги та критичного мислення. Крім того, гра дає можливість учням спілкуватись та використовувати іноземну мову в реальних життєвих ситуаціях, що значно підвищує їх мотивацію та інтерес до вивчення мови.

Для реалізації рольової гри в класі зазвичай вчителю потрібно підготувати картки з вказівками, що робити гравцям. Джим Скрівенер пропонує вказати в картках короткий опис ситуації, в якій знаходиться герой учасника гри, і дію, яку він має виконати. Наприклад, в картці для першого гравця може бути написано таке: «Ваша компанія розробила низку нових

продуктів, які значно відрізняються від тих, що вироблялись раніше. У вас запланована зустріч з вашим найважливішим клієнтом. Опишіть йому ваші нові товари». В свою чергу в картці для іншого гравця вказується така інформація: «У вас запланована зустріч з важливим постачальником, щоб почути про нові продукти. Розпитайте якомога більше про ці нові товари». Інформація в картках має бути написана іноземною мовою, яка вивчається. Решта класу, відіграє ролі слухачів і після завершення діалогу обраних гравців активно коментує їхню гру. [19, с. 221]

Така рольова гра може сприяти розвитку пізнавального інтересу учнів до іноземної мови з кількох причин. По-перше, під час проведення цієї гри учні розвивають свої навички аудіювання та говоріння, слухаючи і відповідаючи на запитання інших гравців. Це може стимулювати їх бажання покращити свої комунікативні навички в іноземній мові. По-друге, гра може збільшити інтерес учнів до вивчення іноземної мови, оскільки вона дозволяє їм зануритися в мовне середовище і відчувати себе його частиною.

Симуляційні ігри можуть бути проведені схожим шляхом як і рольові, але ситуації описані в картках менш ймовірні. Симуляційні ігри також потребують складнішої підготовки: пошук газет, зображень і інших матеріалів пов'язаних з ситуацією, що розігрується, роздруковані іноземною мовою. Наприклад, для гри запропонованої Джимом Скрівенером потрібно підготувати уривки з журналів й інтернет-статей про НЛО, які під час гри обговорюватимуться учасниками, що грають ролі спостерігачів за НЛО. В певний момент гри вчитель оголошує новини, що НЛО приземлилось у Сибіру. Після цього взаємодія учасників пожвавлюється. Гра закінчується оголошенням, що новина про приземлення НЛО була недостовірною. [19, с. 224]

Описаний приклад проведення симуляційної гри стимулює учнів до взаємодії та сприяє розвитку комунікативних навичок. Занурення учнів в таку цікаву ситуацію, з якою вони мало ймовірно зустрінуться в житті, може

сприяти розвитку уяви учнів та спонукати їх до більш активної участі в процесі гри.

Цікавий спосіб проведення інтерактивної гри під час уроку іноземної мови був запропонований М. Мулхоланд. За правилами цієї гри кожний учень обирає собі співрозмовника і розповідає іноземною мовою частково неправдиву інформацію про себе. Слухаючи таку ж недостовірну інформацію про свого співрозмовника учень повинен занотовувати почути. Завершивши діалог учень шукає іншого співрозмовника і розповідає йому інформацію, яка трішки відрізняється від тієї, що була розказана попередньому партнеру. Таким чином кожний учень має занотувати інформацію про 2-3 однокласників. Потім учні по черзі читають занотовану інформацію про своїх однокласників і разом вирішують, що було правдою і неправдою. В кінці гри кожний гравець розповідає про себе правдиву інформацію і дізнається більше про своїх однокласників. [16, с. 4]

Такий формат пізнавальної гри дає можливість учням активно спілкуватись і взаємодіяти зі своїми однокласниками іноземною мовою, що стимулює зацікавленість учнів до мови, що вивчається, і підвищує мотивацію вивчати її.

Метод створення відчуття успіху в навчанні на уроках іноземної мови може бути реалізований за допомогою використання «ROA» («record of achievements»), що означає запис досягнень, який пропонується Дж. Гармером (Practice of language). Принцип роботи запису досягнень полягає в тому, що учні отримують можливість зафіксувати свої досягнення в навчанні в спеціальних формах, в яких вчитель також додає свої коментарі, включаючи оцінки учнів. Заповнюючи такі форми регулярно здобувач освіти мають можливість бачити свій прогрес та відчувати, що їх старання – немарні. Таким чином, використання «ROA» може стати стимулом для підвищення ефективності навчання та розвитку пізнавального інтересу. [18, с. 142]

Дискусія зазвичай не потребує спеціальної підготовки і організовується спонтанно під час реалізації вище описаних методів пізнавальних ігор. Диспут, в свою чергу, має бути ретельно підготовлений наперед, зокрема має бути проведений розподіл учасників на групи, оголошені правила участі в диспуті, обрана тема обговорення і визначені тези. Наприклад, темою, що має суперечливий характер, може бути «Переїзд закордон: за та проти». Клас розподіляється на прихильників та противників еміграції та висловлюють свої думки на цю тему, згідно з визначеними правилами, наприклад, вони можуть піднімати картки різних кольорів, якщо хочуть заперечити або доповнити думку. Ведучий, яким може бути вчитель, визначає напрямок обговорення, оголошуючи визначені тези, наприклад: «Рівень життя закордоном вищий, ніж в Україні». Проведення диспуту має відбуватися мовою, яка вивчається як іноземна.

Диспут та дискусії на уроках іноземної мови підвищують пізнавальний інтерес учнів, оскільки учні отримують змогу більше говорити та активно взаємодіяти з однокласниками іноземною мовою. Застосування іноземної мови на практиці в цікавий спосіб, як правило, підвищують мотивацію учнів до її вивчення.

Застосовуючи активні методи розвитку пізнавального інтересу на уроках іноземної мови, варто опиратись на рівень володіння мовою учнів та підбирати способи реалізації, які відповідатимуть пройденому матеріалу, інакше, використання таких методів матиме протилежний ефект.

Реалізація активних методів розвитку пізнавального інтересу на уроках іноземної мови також можлива із застосуванням різних сучасних інтернет-платформ. Проте, такий спосіб реалізації в умовах очного навчання доступний не для всіх шкіл, оскільки більшість навчальних закладів обладнані недостатньою кількістю потрібної техніки, як, наприклад, мультимедійна дошка, планшети, через її високу вартість. Тому

використання інтернет-платформ з метою підвищення пізнавального інтересу учнів до іноземної мови є більш доцільним в умовах дистанційного навчання.

2.2. Способи реалізації методів розвитку пізнавального інтересу в умовах дистанційного навчання

Застосування деяких методів розвитку пізнавального інтересу на уроках іноземної мови в умовах дистанційного навчання мало відрізняється від їх застосування в умовах очного навчання. Оскільки пасивні методи навчання не передбачають активної взаємодії учнів та вчителя, то перехід на онлайн-навчання практично не впливає на способи їх реалізації.

Більший вплив зміна формату навчання має на активні методи розвитку пізнавального інтересу. Навчання онлайн ускладнює розподіл класу на групи, що важливо для проведення більшості пізнавальних ігор та диспуту. Деякі платформи для проведення відео-конференцій мають таку опцію, як розподіл учасників в окремі «кімнати». Проте часто такий спосіб роботи в групах є неефективним, оскільки учні, перебуваючи в цих «кімнатах» без нагляду вчителя, використовують час, виділений для виконання завдання в групах, з іншою метою.

Як згадувалось в попередньому підрозділі, під час дистанційного навчання використання інтернет-платформ з метою реалізації активних методів розвитку пізнавального інтересу під час уроків іноземної мови стає доступніше. Найчастіше вчителі використовують сайти Kahoot! (create.kahoot.it), Wordwall (wordwall.net) і онлайн-завдання, що входять до навчально-методичних комплексів, що використовуються у процесі навчання іноземної мови, наприклад: MyEnglishLab (pearson.com).

Сьогодні, окрім вище вказаних інтернет-платформ, існує безліч можливостей для захопливого проведення дистанційних уроків. Наприклад,

за допомогою сайту SuperTeacherTools (superteachertools.us) можна провести ділову гру «Хто хоче стати мільйонером?». Інтерфейс гри і звукові ефекти повністю занурюють учнів в гру, що допомагає їм зосередитися на питаннях і відповідально ставитися до вибору відповідей. Оскільки від учнів не вимагається попередня підготовка в групах, можна легко розподілити ролі. Один з учнів обирається ведучим, інший – учасником шоу, ще один учень – другом учасника, всі інші учні – глядачі. Обравши ведучого, варто надіслати йому в особисті повідомлення питання, щоб він зміг підготуватися їх цікаво презентувати. Питання, підготовлені наперед вчителем, можуть стосуватися будь-яких тем – як повторення граматики чи лексики, так і лінгвосоціокультурних. Такі ролі, як «друг учасника» та «глядачі» також вадливі для гри, оскільки в процесі учасник може скористуватися такими підказками, як «дзвінок другу» та «думка залу», де представники цих ролей можуть висловити свою думку і допомогти учаснику.

Оскільки така гра створює позитивні емоції і приємну атмосферу на уроці, пізнавальний інтерес учнів і мотивація до вивчення іноземної мови значно підвищується. Також варто зазначити, що гра «Хто хоче стати мільйонером?» – це цікавий спосіб повторення пройденого матеріалу та розвитку комунікативних навичок.

Можливість створення різних інтерактивних ігор представлена на сайті Genially (app.genial.ly). Вчитель може створити гру, метою якої є пошук виходу з віртуальної кімнати. Під час уроку педагог робить демонстрацію екрану, для того щоб учні працювали разом. Відповідаючи на запитання, висвітлені на екрані, учні збирають ключі. Запам'ятавши всі ключі, в кінці гри учням гарантований вихід з кімнати.

Оскільки більшості учнів подобаються комп'ютерні ігри, така цікава і яскрава гра може підвищити пізнавальний інтерес учнів до іноземної мови. Бажання досягнути цілі в грі позитивно впливає на мотивацію та успішність

у навчанні іноземної мови, оскільки для перемоги потрібно активно застосовувати свої знання та навички, пов'язані з іноземною мовою.

Отже існує безліч способів використання пасивні та активні методи розвитку пізнавального інтересу в процесі навчання іноземної мови. Формат навчання практично не впливає на шляхи реалізації пасивних методів, проте значно змінює способи застосування активних методів. Хоча перехід на онлайн-навчання має декілька недоліків для роботи вчителів іноземної, відкриваються нові можливості використання інтернет-платформ для навчання іноземної мови.

ВИСНОВКИ

В даній роботі в ході аналізу теоретичних робіт різних педагогів і психологів було визначено спільні риси їх трактування поняття «пізнавальний інтерес» і узагальнено, що пізнавальний інтерес – це інтелектуальна діяльність особистості, спрямована на бажання пізнати невідомі для неї явища, предмети, події. Була також розкрита структура пізнавального інтересу і описані його складники: когнітивний, вольовий та емоційний.

Було розглянуто процес формування пізнавального інтересу учнів до певного навчального предмету. Зазначено, що цей процес є тривалим та залежить від особистісних якостей учня, його оточення та способу викладання предмету в школі. Було виокремлено три етапи формування пізнавального інтересу: підготовку ґрунту для появи пізнавального інтересу, формування позитивного ставлення до навчального предмету і діяльності, організація діяльності, в якій формується справжній пізнавальний інтерес. Було підкреслено важливість створення сприятливого середовища для виникнення зацікавлення в отриманні нових знань та усунення умов, які викликають у учня небажання вчитися.

Було проаналізовано теоретичні відомості про методи розвитку пізнавального інтересу. Визначено, що існують пасивні і активні методи розвитку пізнавального інтересу. До пасивних методів належать такі методи, як метод створення новизни навчального матеріалу, метод опори на життєвий досвід учнів, метод емоційно-морального стимулювання, метод зацікавлення та метод емоційного сплеску та заохочення. До активних методів належать методи, які передбачають активну участь учнів у процесі навчання, такі як метод пізнавальних ігор, метод створення відчуття успіху в навчанні, диспут, навчальна дискусія. Було зазначено, що застосування таких методів під час навчання сприяє формуванню пізнавального інтересу, розвитку критичного мислення, навичок обґрунтування власних думок і переконань та інших корисних навичок.

Було охарактеризовано шляхи реалізації методів розвитку пізнавального інтересу в умовах очного навчання і дистанційного навчання. Було розглянуто відмінності в способах застосування цих методів в умовах офлайн- і онлайн-навчання. Визначено, що в умовах дистанційного навчання використання інтернет-платформ і сучасних технологій є зручнішим і доцільнішим, проте в умовах аудиторного навчання існує більше можливостей провести роботу в групах чи в парах, що також важливо для розвитку пізнавального інтересу.

РЕЗЮМЕ

В сучасних умовах знання іноземної мови вимагається в усіх сферах життя людини, тому навчання іноземної мови в закладах загальної освіти є необхідним. Задля підвищення ефективності навчання, вчителі мають знайти такий підхід до учнів, що підвищить їх пізнавальний інтерес і мотивацію до вивчення цієї мови. Значуща актуальність описаної проблеми зумовила вибір теми курсової роботи «Шляхи розвитку пізнавального інтересу учнів у процесі вивчення іноземної мови».

У **першому розділі** роботи на основі аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження обґрунтовано сутність пізнавального інтересу, описана його структура і характеристика, було визначено які існують методи розвитку пізнавального інтересу учнів.

У **другому розділі** розкрито способи застосування активних та пасивних методів розвитку пізнавального інтересу під час уроків іноземної мови. Визначено які відмінності мають шляхи реалізації методів розвитку пізнавального інтересу в умовах очного і дистанційного навчання.

Курсова робота складається зі вступу й двох розділів. Загальна кількість сторінок роботи складає 30 сторінок. Список літератури налічує 22 джерела, з них 7 іноземною мовою.

Ключові слова: пізнавальний інтерес, мотивація, іноземна мова, пізнавальна гра, інтернет-платформа.

RESUME

In modern conditions, knowledge of a foreign language is required in all spheres of human life, therefore learning a foreign language in general education institutions is necessary. In order to increase the effectiveness of teaching, teachers

should find such an approach to students that will increase their cognitive interest and motivation to learn this language. The significant relevance of the described problem led to the choice of the subject of the term paper "Ways of developing students' cognitive interest in the process of learning a foreign language."

In the first chapter of the work, based on the analysis of psychological and pedagogical literature on the research problem, the essence of cognitive interest is substantiated, its structure and characteristics are described, and the existing methods of developing students' cognitive interest were determined.

The second chapter describes the ways of using active and passive methods of developing cognitive interest during foreign language lessons. It is determined what the differences in the ways of implementing methods of developing cognitive interest in the conditions of offline and online learning are.

The coursework consists of an introduction and two chapters. The total number of pages of the work is 30 pages. The bibliography includes 22 sources, 7 of which are in a foreign language.

Keywords: cognitive interest, motivation, foreign language, cognitive game, online platform.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. А. І. Колядинська. Формування пізнавального інтересу в учнів молодшого шкільного віку у позакласній роботі. Чернівці. 2021. 89 с.
2. А. М. Сільвейстр. Формування пізнавальних інтересів студентів нефізичних спеціальностей на заняттях з фізики засобами інформаційних технологій навчання. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2012. № 34. С. 168 – 174.
3. А. Я. Боднар, Н. Г. Макаренко. Шляхи формування пізнавального інтересу особистості в процесі професійного самовизначення. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. 2014. Том 162. С. 32 – 37.
4. В. В. Костриця. Взаємозв'язок пізнавальних інтересів з успішною навчальною діяльністю молодших школярів. Житомир. 2009. 28 с.
5. *І. Пучков. Виховання пізнавальних інтересів молодших школярів засобами нових інформаційних технологій. Молодь і ринок. 2015. № 6 (125). С. 63 – 67.*
6. *Л. П. Терлецька. Пізнавальний інтерес як вирішальний чинник діяльнісної активізації учнів. Педагогічні науки. 2013. № 111. С. 172 – 178.*
7. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
8. Н. Бібік. Пізнавальний інтерес як умова суб'єктності навчання молодших школярів. Педагогічний дискурс. 2011. №10. С. 53 - 56
9. Н. О. Федчишин. Дидактична система Йоганна Фрідріха Гербарта та її вплив на розвиток вітчизняної освіти. Тернопіль. 2009. 251 с.
10. Н. П. Волкова. Педагогіка: Навч. посіб. Вид. 2-ге, прероб., доп. Київ: Академвидав. 2007. 616 с.

11. О. В. Білоус. Вікова психологія: Навч. посіб. Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка, 2015. – 108 с.
12. О. В. Лях., Д. В. Лях. Шляхи розвитку в учнів інтересу до вивчення іноземної мови. Молодий вчений. 2016. № 10 (37). С. 265 – 269.
13. О. М. Федьович. Змістова структура професійного інтересу майбутніх учителів фізики. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2020. № 32. С. 197 – 200.
14. С. О. Бурчак, Л. В. Бурчак. Теоретичні засади підготовки майбутніх педагогів до розвитку пізнавальних інтересів учнів. URL : <https://www.sworld.com.ua/simpua12/1.pdf>
15. С. П. Бондар. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів як важливий компонент особистісно-орієнтованого навчання. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2011. № 26. С. 184 – 189.
16. Christopher Sion. Recipes for Tired Teachers: Well-seasoned Activities for the ESOL Classroom. Addison-Wesley Publishing Company. 1991. 115 p.
17. J. Harmer. How to Teach English. Addison Wesley Longman Limited. 1998. 199 p.
18. J. Harmer. The Practice of English Language Teaching. Fourth edition. Pearson Education Limited. 2007. 448 p.
19. J. Scrivener. Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching. Third edition. Macmillan Publishers Limited. 2011. 414 p.
20. K. N. Yesmambetova. Students' Lack of Interest: How to Motivate Them?. *Universal Journal of Educational Research*. 2019. Vol. 7, No. 3. P. 797 – 802. URL : <https://www.hrpub.org/>
21. M. Ainley, S. Hidi, D. Berndorf. Interest, Learning, and the Psychological Processes That Mediate Their Relationship. *Journal of Educational Psychology*. 2002. Vol. 94, No. 3. P. 545 – 561.

22. Ofem U. Arikpo, Dr. Domike, Grace. *Pupils Learning Preferences and Interest Development in learning. Journal of Education and Practice. 2015. Vol. 6, No.21. P. 31 – 39. URL : <https://www.iiste.org/>*